

Neuot ja niksit

teksti **Matti Uusi-Honko**
kuvat **Matti Uusi-Honko ja**
Puutarhaliiton kuva-arkisto

Lähes kaikki pionit tekevät kauniin siemenkodon ja pienet, nuppineulan pään kokoiset siemenaiheet. Risteytykset ja mutatoituneet, esimerkiksi kerrannaiset pionit eivät kuitenkaan yleensä tee siemeniä, jotka ovat siemenaiheita suurempia, noin pippurin kokoisia.

Parhaiten siemeniä tekevät luonnonlajit ja yksinkertaiset kiinanpionit. Siementuotto vaihtelee ja hyvänä siemenvuonna saattaa jopa kerrannaisesta kiinanpionista tai hybridistä, kuten kartanopionista, löytää siemenen tai pari.

Pionin siemenet itävät hyvin, mutta siihen kuluu aikaa. Ensimmäisenä keväänä siemenistä saattaa taimettua vain viisi prosenttia ja toisena keväänä 70 prosenttia. Loput uinuvat siemenpankissa jopa vuosia.

Poikkeuksen tekee tillipioni. Sen siemenet itävät pian kylvön jälkeen ja taimettuvat lähes kaikki heti kylvöä seuraavana keväänä.

Oikotie tulokseen

Nopeinta on kylvää siemenet heti niiden kypsyttyä suoraan siemenkodasta. Kylvä noin sentin syvyyteen ja pidä kylvös tasaisen kosteana loppukesän ja syksyn. Moneen siemeneen tulee jo syksyllä muutaman millin juuri, ja ne taimettuvat heti seuraavana keväänä.

Vanhat siemenet tai pussissa nukahtamaan päässeet uudet siemenet itävät ja muodostavat juuren vasta kylvöä seuraavana vuonna. Taimet tulevat esiin kuitenkin vasta sitä seuraavana keväänä. Monesti kylvö epäonnistuu siksi, että siemenet pääsevät kuivumaan silloin, kun maan pinnalla ei vielä näy mitään.

Usein kylvöksissä pari siementä on noudattanut nopeaa aikataulua ja kaikki muut hidasta. Silloin nopeat saavat kehittyä rauhassa paikallaan odottamassa seuraavana keväänä taimettuvia. Kaikki koulitaan yhtäikaa.

Herätä nukahtaneet siemenet

Itämistä voi nopeuttaa pitämällä siemeniä kosteina jääkaappissa, käsittelemällä niitä kemikaaleilla, jauhamalla hiekassa tai naarmuttamalla pintakerrosta santapaperilla. Helpointa on kuitenkin tehdä idätys luomuna. Silloin kylvölaatikot ovat yhden tai kaksi talvea kylmävarastossa, jonka lämpötila on hyvin lähellä nollaa, jotta pionit eivät palellu tai lähde kasvamaan.

Ellei pioni ole kylväytynyt puutarhaan lopulliselle kasvupaikalleen, taimi koulitaan keväällä muutama viikko taimettumisen jälkeen ja ruukut siirretään varjoisaan paikkaan. Kun taimi saa pitkän kasvukauden, se ehtii kasvattaa kunnon juuret ruukkuun.

Pionien kasvukausi on kotimaassaan paljon lyhyempi

Kokeiluja pioneilla

Moni perennaharrastaja haluaa itse lisätä kasveja siemenistä. Siementaimien kasvatusta onnistuu myös useilla pioneilla, mutta puuhaan tarvitaan kärsivällisyyttä.

► **Kestotilaaaja!** Lue lisää pioneista ja niiden hoidosta Kotipuutarhan numerosta 7/2013 s. 36. Löydät sen lehtiarkistosta www.kotipuutarha.fi

kuin Suomessa. Keskikesän kuuma paahde tuleennuttaa pikkutaimet usein keskikesällä, jolloin moni turhaan kaivaa ne ylös ja heittää kompostiin.

Kasvi ruskettuu, koska lehdet ovat tehneet tehtävänsä. Maan alla kasvusilmut kuitenkin odottavat seuraavaa kevättä. Kasvi ei kärsi kuivuudesta, ja jos pikkupionia silloin kastellaan runsaasti, se saattaa kuolla hometauteihin. Vedellä on tapettu paljon pioneja.

Lehdistä voi veikata lajia

Pari ensimmäistä vuotta pionit kasvattavat vain maasta kohoavia lehtiä. Varret kehittyvät vähitellen ja niissä alkaa näkyä tehtien erilaistuminen. Kukintaa voi odottaa aikaisintaan 3–5 vuoden kuluttua taimettumisesta.

Pikkutaimista pyöreälehdtykkäisiä ovat esimerkiksi kaukasian-, silkki- ja vuoripioni. Terävälehdtykkäisiä ovat tilli-, ruusu- ja kuolanpioni sekä kaikki puuvartistet pionit.

Hybridipionin kodasta voi löytää siemenaiheiden lisäksi muutama kitulias siemen.

Kaukasianpioni
(*Paeonia mlokosewitschii*) on
varjossa viihtyvä
luonnonlaji.

Aluksi voi kahden lajin erottaminen toisistaan silmämääräisesti olla vaikeaa tai lähes mahdotonta.

Luomukasvua puutarhassa

Pionien kylvö suoraan puutarhaan on helppoa. Silloin pitää vain huolehtia hyvin kosteuden säilymisestä ensimmäisen kasvukauden aikana. Kylvöpaikka on helpointa löytää uudelleen, jos siemenet kylvetään maahan upotettuun isoon ruokkuun, josta pohja on leikattu pois. Multa säilyy kosteana, jos ruokku peitetään esimerkiksi levyllä.

Moni pioni kylvää itse lähelleen pieniä siementaimia. Näistä pääsevät nauttimaan kaikki ne, jotka eivät käänne ja rapsuttele perennapenkkiä syksyisin. Liian innokkaan siivoamisen yhteydessä häviävät siementaimien lisäksi pionien vaakasuorat varastojuuret. Pikkutaimia ilmestyy eniten tasaisen kostean kesän jälkeen. Kuiva kesä ja hellekaudet kuivattavat myös itäneet siemenet. ●

Näin onnistut

1. KERÄÄ SIEMENET raottuvasta siemenkodasta nopeasti, sillä muutaman tunnin kuluttua ne voivat olla jo tiessään. Siemenet ovat mustia tai joillakin lajeilla kirkkaanpunaisia. Vasemmalla on kiinanpionin repeilevä siemenkoti, mutta siemenet ovat vasta puolikypsiä. Keskellä on vuoripionin siemenkoti täynnä kypsiä siemeniä. Oikealla on hybridipionin siemenkoti. Siinä on vain siemenaiheita, jotka eivät tuota taimia.

Kuolanpioni

Kaukasianpioni

Rockinpioni

Tillipioni

2. KYLVÄ TUOREET SIEMENET esimerkiksi pohjattomaan, maahan upotettuun muoviruokkuun ja varmista, ettei multa pääse kuivumaan loppukesän ja syksyn aikana.

Tillipionin taimia
kylvölaatikossa.

Ruusupionin taimia
kylvölaatikossa.

3. MONI SIEMEN taimettuu seuraavana keväänä. Kouli pikkutaimet ruukkuihin pari viikkoa taimettumisen jälkeen. Siirrä ruokut varjoisaan paikkaan, jotta ne ehtivät kehittää kesän aikana kunnan juuret eivätkä tuleennu auringossa. Kastele taimia maltillisesti. Liika vesi aiheuttaa pikkutaimiin hometauteja.

4. PIONINKASVATUS

on vuosien projekti. Ensimmäiset pari vuotta pionit kasvattavat vain maasta kohoavia lehtiä. Vähitellen myös varret alkavat kehittyä ja lajin tunnistamista voi yrittää lehtien avulla. Kukinta alkaa aikaisintaan 3–5 vuoden kuluttua taimettumisesta.

Parin kuukauden ikäisiä siementaimia. Vasemmalla on kaukasianpioni, jonka siemen jää yleensä maan alle. Oikealla on tillipioni, jonka siemen nousee usein ilmaan.

